

Лобода Ю. В., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Кочнева А. О., асистент

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ТРАНСПЛАНТАЦІЄЮ ОРГАНІВ І ТКАНИН ЛЮДИНИ

Впровадження в медичну діяльність новітніх технологій, зокрема трансплантації органів або тканин людини, спричинило появу злочинів, пов'язаних з цією діяльністю. Викриття та запобігання таким злочинам виключно важливе з огляду на те, що цей вид є одним з найбільш небезпечних, спрямованих проти життя та здоров'я особи. Крім того, практика свідчить про їх високу латентність, що зумовлює підвищений ступінь їх суспільної небезпеки. У зв'язку з цим боротьба з означеними злочинами є одним з пріоритетних напрямів діяльності правоохоронних органів [4, с. 52].

Відповідно до ст. 1 ЗУ «Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людині» трансплантація – це спеціальний метод лікування, що полягає в пересадці реципієнту органа або іншого анатомічного матеріалу, взятих у людини чи у тварини [2].

Особливістю вчинення злочинів у сфері трансплантації органів або тканин людини є участь, як правило, не менше трьох осіб – донора, реципієнта та особи (осіб), яка здійснює трансплантацію або вилучення органів чи тканин людини.

Результати вивчення кримінальних справ, що порушені за вчинення злочинів, пов'язаних з трансплантацією органів або тканин людини, вказують на те, що ці посягання вчиняються медичними працівниками – лікарями. Реципієнт у таких випадках дає згоду на проведення операції, а лікар проводить хірургічне втручання. При цьому реципієнт може навіть не знати, що дії лікаря протиправні. Вважається, що такі злочини можуть вчинятися тільки сертифікованим хірургом-трансплантологом і на прийняття рішення про вчинення такого злочину та його реалізацію впливають об'єктивні фактори – лікар може здійснити операцію тільки у відповідних умовах [4, с. 53].

Залежно від адресата, щодо якого порушується порядок трансплантації, доцільно вирізнити такі окремі групи кримінально караних діянь:

1) порушення порядку трансплантації, вчинені відносно реципієнта, зокрема, здійснення трансплантації без попереднього надання реципієнтові повної, об'єктивної інформації про майбутнє оперативне

втручання; здійснення трансплантації без попереднього отримання від реципієнта згоди на таке оперативне втручання; здійснення трансплантації анатомічних матеріалів людини в закладах охорони здоров'я, наукових установах чи інших організаціях, які не мають права проводити такі оперативні втручання тощо;

2) порушення порядку трансплантації органів або тканин людини, які вчинені відносно донора (де донором є тіло померлої особи). Такими діями є: вилучення органів або тканин донора без отримання згоди на такі дії; вилучення у донора органів або тканин, які заборонено вилучати; порушення принципу колегіальності в констатації смерті, вилученні органів або тканин у донора тощо;

3) порушення порядку трансплантації органів або тканин людини, вчинені відносно донора (де донором є жива людина). До них необхідно віднести такі дії, як: вилучення органів або тканин у живого донора без попереднього надання йому об'єктивної інформації, яка стосується вилучення фрагментів людського організму; вилучення органів або тканин у живого донора без попередньої згоди на таке вилучення; вилучення трансплантатів без висновку консилиуму лікарів; вилучення у донора органів або тканин, які заборонено вилучати тощо [3, с. 208].

За порушення встановленого законом порядку трансплантації органів або тканин людини передбачено кримінальну відповідальність ст. 143 Кримінального кодексу України (далі – КК України) «Порушення встановленого законом порядку трансплантації органів або тканин людини» та ст. 144 КК України «Насильницьке донорство» [1].

Отже, огляд літератури та чинних нормативно-правових актів показує, що проблеми кримінально-правового регулювання трансплантації органів і тканин людини не піддавалися системному аналізу та комплексному науковому вивченню. Особливої уваги потребує необхідність належного законодавчого вирішення питання про трансплантацію від померлого, враховуючи вимоги щодо цього міжнародно-правових актів і постанов відповідних міжнародних організацій. Таким чином, практично визначені правові засади трансплантації і надалі залишаються актуальними проблемами сучасного суспільства в сфері забезпечення прав і свобод людини і громадянина.

Література

1. Кримінальний кодекс України: офіційний текст. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 212 с.

2. Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людини: Закон України від 16 липня 1999 р. № 1007-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1007-14>.

3. Дунаєвська Л. Г. Трансплантація органів і тканин людини: правовий та криміналістичний аналіз / Л. Г. Дунаєвська, В. М. Лушпієнко // Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. – К.: КПІ. – 2012. – № 2 (14). – С. 206-

209.

4. Мусієнко А. Деякі елементи криміналістичної характеристики злочинів у сфері трансплантації органів або тканин людини / А. Мусієнко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. – Київ: ВПЦ «Київський університет», 1958. – 2010. – № 84. – С. 52-54.

УДК 343.9 (043.2)

Миронова В. І., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Тодосієнко А. О., старший викладач

ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ ЖІНОК У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Поширеність жіночої злочинності впливає на моральний стан суспільства суттєвіше, ніж поширення чоловічої, тому що жінка за своєю природою асоціюється з такими поняттями, як матір, турбота, ніжність, збереження домашнього затишку.

Жіноча злочинність являє собою сукупність злочинів, які вчиняються жінками, хоча у КК України передбачений тільки один склад злочину (ст. 117), спеціальним суб'єктом якого є тільки жінка (вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини) [1, с. 214].

Злочини, які вчиняються жінками, відрізняються за характером, наслідками, способами і засобами здійснення, сферою, у якій вони вчиняються, вибором жертви злочинного посягання. Ці особливості зумовлені місцем жінки в системі суспільних відносин, її психологічною та біологічною специфікою, соціальною роллю та функціями.

Проблемам жіночої злочинності ніколи не надавали особливої уваги, оскільки відсоток злочинності серед жінок не перевищував 18 %. Але жіноча злочинність на даний момент має швидкі темпи зростання. Тому держава здійснює профілактичні заходи, щоб попередити злочинність жінок.

Профілактика злочинності в цілому і жіночої зокрема здійснюється державними і недержавними органами, посадовими і не посадовими особами за допомогою примусу, виховання, захисту прав та законних інтересів особи та суспільства, надання соціальної і правової допомоги з метою усунення або нейтралізації детермінанта злочинності [2].

Але профілактика правопорушень з боку жінок буде ефективною лише тоді, коли жіночі проблеми стануть головними в державі й суспільстві.

Потрібно розробити і втілити в життя дієві програми допомоги сім'ї, материнству й дитинству. Держава це розуміє, але скрутний економічний